

Ledamöter och ersättare

SOCIALNÄMNDENS ARBETSUTSKOTT**Tid** tisdag 12 maj 2026 kl. 08:15**Plats** Stadshuset, Våning 2, lokal Tampen

Upprop

Val av justerare

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Punkt	Rubrik	Ärendenr	Sida
1	Upphandling av inkontinensmaterial till kommunerna i Norrbotten	2026/552	2 - 3
2	Remissvar av betänkandet Rättssäker samhällsvård för barn och unga (SOU 2026:8)	2026/391	4 - 50
3	Delårsuppföljning januari- mars 2026, Privata utförare	2025/61	51 - 57
4	Motion (SD) om pilotprojekt för AI-baserade tolktjänster inom den kommunala omsorgen	2025/1183	58 - 60
5	Motion (L) om tydligare språkkrav och starkare språkstöd för personalen	2026/279	61 - 65
6	Delårsuppföljning januari - april 2026 , socialnämndens verksamhetsplan 2026	2025/346	66 - 67
7	Delårsuppföljning januari - april 2026, socialnämndens plan för internkontroll 2026	2025/347	68 - 69

Förslag till beslut gällande upphandling av inkontinensmaterial till kommunerna i Norrbotten

Ärendenr 2026/552-2.5.1.1

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämndens arbetsutskott beslutar att Luleå kommun ska anta den leverantör som uppfyller alla kvalificerings- samt obligatoriska krav och har lämnat det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet utifrån grunden pris angivet av **XXX**.
2. Socialdirektör ges i uppdrag att underteckna ramavtal efter tiden för avtalsspärr enligt 20 kap. 1 § LOU har löpt ut.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning av ärendet

Upphandlingen omfattar inkontinensmaterial till hälsa- och sjukvård samt hemtjänsten. Leverans sker även hem till enskilda personer som får hemtjänst i respektive kommun.

De kommuner som samverkar i denna upphandling är Luleå kommun, Arjeplogs kommun, Arvidsjaurs kommun, Bodens kommun, Gällivare kommun, Haparanda stad, Jokkmokks kommun, Kalix kommun, Kiruna kommun, Pajala kommun, Piteå kommun, Älvsbyns kommun, Övertorneå kommun

Luleå Kommun har fått i uppdrag av samtliga kommuner i Norrbotten att genomföra en upphandling av ett ramavtal gällande inkontinensmaterial. Luleå kommun upprättar förslag till tilldelningsbeslut som sänds till de övriga kommunerna.

Kommunerna fattar egna beslut om tilldelning i enlighet med det översända förslaget som därefter återsänds till Luleå kommun. Luleå kommun kommer därefter skicka ut det gemensamma tilldelningsbeslutet till leverantörerna i upphandlingen när samtliga beslut har inkommit. Kommunerna avser att teckna ett gemensamt avtal med en leverantör.

Ramavtalets avtalstid är 24 månader med möjlighet att förlänga tecknat avtal med en (1) eller flera perioder om totalt högst 24 månader.

Avtalsvärdet är uppskattat till ca 122 000 000 SEK. Maximala värdet avtalet kan uppgå till är 300 000 000 SEK. Statistik visar att Luleå kommun köper inkontinensmaterial för ca 9 500 000 SEK per år.

Under anbudstiden inkom det **X** st anbud.

Avtal kommer tilldelas den leverantör vars anbud är det ekonomiskt mest fördelaktiga för beställaren utifrån pris.

I upphandlingen har hållbarhetskriterier från upphandlingsmyndigheten ställts för medicintekniska förbrukningsartiklar.

Dialog

I upphandlingen har representanter från Luleå, Älvsbyn, Jokkmokk och Gällivare kommun deltagit i upphandlingens expertgrupp. Dialog har förts inför upphandlingen med leverantörer på marknaden.

Beslutsunderlag

- Öppningsprotokoll
- Upphandlingsprotokoll

Josefin Hallin

Inköpare

Beslutet skickas till

Kommunstyrelseförvaltningen, inköp- och upphandlingskontoret

Förslag till beslut gällande remissvar av betänkandet Rätts- säker samhällsvård för barn och unga (SOU 2026:8)

Ärendenr 2026/391-1.3.1.5

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden beslutar att rekommendera kommunstyrelsen att anta socialförvaltningens svar på remiss Rättsäker samhällsvård för barn och unga (SOU 2026:8) enligt nedan och avge som Luleå kommuns svar till Socialdepartementet.

Sammanfattning av ärendet

Regeringen har remitterat betänkandet Rättsäker samhällsvård för barn och unga (SOU 2026:8) till Luleå kommun för synpunkter. Betänkandet innehåller omfattande förslag för att stärka rättssäkerheten i LVU processen, förbättra skyddet för barn och unga samt tydliggöra myndigheternas ansvar.

Socialförvaltningen bedömer att många av förslagen kan stärka barnrättsperspektivet och bidra till mer likvärdig tillämpning i landet, men lyfter också behovet av ökade resurser för att möjliggöra ett rättssäkert genomförande. Flera av förslagen har praktiska, ekonomiska och organisatoriska konsekvenser för kommunens verksamheter.

Remissvaret ska ha inkommit till Socialdepartementet senast den 10 augusti 2026.

Beskrivning av ärendet

Utredningen föreslår bland annat ökade krav på sakkunskap i både socialnämndens och domstolens handläggning, förtydligade tidsfrister vid omedelbart omhändertagande, tydligare regler om vårdens upphörande, förstärkt rättssäkerhet vid beslut om umgänge samt en utökad skyldighet för socialnämnden att följa upp barns situation efter avslutad vård.

Socialförvaltningen bedömer att dessa förändringar stärker rättssäkerheten, särskilt genom tydligare beslutsgrunder, förbättrade underlag och ökat fokus på barnets bästa. Samtidigt innebär förslagen ett ökat arbets- och kompetenskrav för socialtjänsten, särskilt i fråga om tillgång till sakkunniga, administration av drogtester, tätare uppföljningar och mer omfattande dokumentation.

Nedan följer socialförvaltningens synpunkter på de huvudsakliga förslagen i SOU 2026:8:

1. Ökad sakkunskap i LVU-processen

Utredningens förslag:

Socialnämnder ska i större utsträckning tillföra sakkunskap i ärenden, både från externa aktörer med kännedom om barnet (till exempel barn- och ungdomspsykiatri, BUP) och från sakkunniga med generell expertis.

Socialstyrelsen ska förordna ett nationellt register av sakkunniga inom bland annat barnpsykiatri, barnmedicin, psykologi och psykoterapi.

Domstolar ska i fler fall använda sakkunniga vid muntliga förhandlingar eller genom skriftliga yttranden.

Krav införs på att uppgifter som socialnämnden begär in ska lämnas inom angiven tid.

Socialförvaltningens bedömning:

Socialförvaltningen tillstyrker förslagen. Ökad sakkunskap förväntas höja kvaliteten i utredningar och stärka rättssäkerheten.

Socialförvaltningen betonar dock att:

- tillgång till sakkunniga måste säkerställas i hela landet
- regionernas verksamheter måste ha kapacitet att svara i tid

2. Åklagares möjlighet att fatta omedelbara beslut

Utredningens förslag:

Åklagare ska inte ges generell beslutanderätt att fatta beslut om omedelbart omhändertagande enligt lag med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. I undantagsfall, där behörig beslutsfattare inte kan nås och barnet riskerar allvarlig skada, ska åklagare kunna fatta ett interimistiskt beslut som gäller högst 24 timmar.

Socialförvaltningens bedömning:

Socialförvaltningen delar utredningens bedömning att åklagare inte bör ha ett parallellt och generellt mandat.

Den föreslagna mycket begränsade möjligheten vid extrema undantags-situationer tillstyrks.

3. Tidsfrister för underställning och verkställighet

Utredningens förslag:

Socialnämnden ska kunna avvakta med att underställa beslut om omedelbart omhändertagande om barnet riskerar att avvika eller hållas undan.

Rättens beslut om vård ska inte förfalla efter fyra veckor om barnet hålls undan; tidsfristen förlängs till upp till ett år.

Socialförvaltningens bedömning:

Socialförvaltningen tillstyrker förslagen eftersom de stärker möjligheten att faktiskt verkställa beslut och skydda barn som är undanförda eller befinner sig i riskmiljöer.

4. Vårdens upphörande – trestegsmodell

Utredningens förslag:

En tydlig trestegsmodell införs för prövningen av om vård ska upphöra, med bedömning av:

- om grundproblematiken förändrats
- om vården fortfarande är nödvändig och till barnets bästa
- om vård kan ges med samtycke

Vårdplanen ska ange vilka förändringar som krävs för återförening. Socialnämnden ska utse en särskild socialsekreterare med ansvar för kontakten med vårdnadshavare.

Socialförvaltningens bedömning:

Socialförvaltningen tillstyrker samtliga delar. Förslagen skapar större tydlighet, förutsägbarhet och rättssäkerhet. Utnämmande av en ansvarig socialsekreterare välkomnas som ett viktigt led i att förbättra kontakten med vårdnadshavare.

5. Umgänge – stärkt rättssäkerhet

Utredningens förslag:

- Umgängesreglerna skrivs om så att principen om barnets bästa får tydligare genomslag.
- Socialnämnden ska aktivt säkerställa barns rätt till relationer med föräldrar, syskon och andra närstående.
- Syskon och andra närstående ska ges rätt att överklaga beslut om umgängesbegränsning.

Socialförvaltningens bedömning:

Socialförvaltningen tillstyrker förslagen. De leder till ökad tydlighet, mer rättssäkra bedömningar och bättre skydd för barns rätt till meningsfulla relationer.

6. Drogtester

Utredningens förslag:

- Drogtester ska inte vara obligatoriska som generellt utredningsmedel.
- Socialnämnden ska besluta om drogtest när det finns anledning och mindre ingripande åtgärder inte räcker.

- Vårdnadshavare ska vara skyldiga att medverka i testning vid beslut, men tvångsgenomförande tillåts inte.
- Regionen ska vara skyldig att erbjuda provtagning på socialnämndens initiativ, och kommunen ska stå för kostnaden.

Socialförvaltningens bedömning:

Socialförvaltningen tillstyrker förslagen. Tydlig ansvarsfördelning och regionens skyldighet att tillhandahålla testning stärker rättssäkerheten och enhetligheten. Socialförvaltningen betonar dock att detta innebär ökad administration och kostnad för kommunen.

7. Uppföljning efter avslutad LVU-vård

Utredningens förslag:

- Uppföljningstiden förlängs till ett år.
- Uppföljning ska kunna beslutas även efter oplanerat avslutade öppenvårdsinsatser.
- Undantag görs från uppföljning om barnet fått vårdnaden överflyttad till familjehem.

Socialförvaltningens bedömning:

Socialförvaltningen tillstyrker förslagen eftersom de stärker tryggheten och kontinuiteten för barnet. Samtidigt framhåller socialförvaltningen att den utökade uppföljningsskyldigheten kräver ökade resurser och kan påverka arbetsbelastningen avsevärt.

8. Ökat skydd för syskon

Utredningens förslag:

Skyldigheten att göra omedelbar skyddsbedömning och förhandsbedömning vid oro ska även omfatta syskon och andra barn i samma hem.

Socialförvaltningens bedömning:

Socialförvaltningen tillstyrker förslaget. Det stärker helhetsskyddet för barn som lever i riskmiljöer och minskar risken att syskons utsatthet förbises.

9. Domstolens handläggning och återkommande omprövning enligt 3 § LVU

Utredningens förslag:

Beslut om fortsatt vård enligt 3 § LVU ska omprövas av domstol med sex månaders intervall.

Socialförvaltningens bedömning:

Socialförvaltningen är positiv till att vård enligt 3 § LVU prövas regelbundet av domstol. Det är viktigt för rättssäkerheten. Samtidigt anser förvaltningen att domstolens prövning i första hand bör ske skriftligt. Detta gäller särskilt när barnets situation i huvudsak är densamma som vid tidigare prövning.

Muntlig förhandling bör hållas när det finns särskilda skäl, till exempel om det finns nya viktiga omständigheter i ärendet.

En ordning där skriftlig handläggning är huvudregel bedöms ge en rimlig balans mellan rättssäkerhet och effektivitet, samt minska belastningen för barnet och berörda verksamheter.

Dialog

Intern dialog har genomförts inom IFO barn och unga. Specialistsociologer, enhetschefer och kommunjurist har gemensamt analyserat förslagets konsekvenser för handläggning, kvalitet och arbetsbelastning.

Extern dialog har inte genomförts, eftersom remissvaret avser lagförslag som i huvudsak rör myndigheters interna processer.

Beslutsunderlag

- Remissiv, SOC Hid: 2026.1060
- Sammanfattning av betänkandet, SOC Hid: 2026.1061

Lahib Yousif
Verksamhetschef

Beslutet skickas till

Socialdepartementet
Kommunstyrelsen
Verksamhetschef IFO barn- och unga

Socialdepartementet
Enheten för socialtjänst och funktionshinderspolitik

Remittering av betänkandet Rättssäker samhällsvård för barn och unga (SOU 2026:8)

Remissinstanser

1. Abbott Toxicology
2. Ale kommun
3. Almega Utbildning
4. Arboga kommun
5. Autism Sverige
6. Barnens rätt i samhället
7. Barnläkarföreningen
8. Barnombudsmannen
9. Blekinge tingsrätt
10. Danderyds kommun
11. Domstolsverket
12. Ekobrottsmyndigheten
13. Familjerättssociomernas Riksförening
14. Funktionsrätt Sverige
15. Föreningen Sveriges Socialchefer
16. Föreningen Vårdnad Boende Umgänge i Sverige
17. Förvaltningsrätten i Linköping
18. Förvaltningsrätten i Luleå

19. Förvaltningsrätten i Malmö
20. Föräldraföreningen Mot Narkotika
21. Gävle kommun
22. Göteborgs kommun
23. Halmstads kommun
24. Helsingborgs kommun
25. Hudiksvalls kommun
26. Idéburna Skolors Riksförbund
27. Inspektionen för vård och omsorg
28. Institutet för mänskliga rättigheter
29. Institutionen för socialt arbete (Stockholms universitet)
30. Integritetsskyddsmyndigheten
31. Jokkmokks kommun
32. Jämställdhetsmyndigheten
33. Kammarrätten i Stockholm
34. Kammarrätten i Sundsvall
35. Kiruna kommun
36. Kriminalvården
37. Kungsbacka kommun
38. Kävlinge kommun
39. Landskrona kommun
40. Luleå kommun
41. Lunds kommun
42. Lunds universitet
43. Lycksele kommun
44. Malmö kommun
45. Maskrosbarn
46. Myndigheten för delaktighet
47. Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd
48. Myndigheten för vård- och omsorgsanalys

49. Nacka kommun
50. Norrköpings tingsrätt
51. Nybro kommun
52. Nykvarns kommun
53. Polismyndigheten
54. Ragunda kommun
55. Region Norrbotten
56. Region Skåne
57. Region Stockholm
58. Region Västerbotten
59. Region Västra Götaland
60. Region Örebro
61. Region Östergötland
62. Riksdagens ombudsmän
63. Riksförbundet Attention
64. Riksföreningen för skolsköterskor
65. Rädda Barnen
66. Rättsmedicinalverket
67. Skinnskattebergs kommun
68. Socialstyrelsen
69. Socialstyrelsens rättsliga råd
70. Sollentuna kommun
71. Specialpedagogiska skolmyndigheten
72. Staffanstorps kommun
73. Statens institutionsstyrelse
74. Statens skolinspektion
75. Statens skolverk
76. Stiftelsen Allmänna Barnhuset
77. Stockholms kommun
78. Svenska Drogtester AB

79. Svenska Föreningen för Barn- och Ungdomspsykiatri
80. Svenska Psykiatriska föreningen
81. Svenska Skolläkarföreningen
82. Sveriges advokatsamfund
83. Sveriges Kommuner och Regioner
84. Sveriges läkarförbund
85. Sveriges Lärare
86. Sveriges Makalösa Föräldrar
87. Sveriges Psykologförbund
88. Sveriges Skolkuratorers Förening
89. Sundsvalls kommun
90. Umeå kommun
91. Vellinge kommun
92. Växjö kommun
93. Åklagarmyndigheten
94. Åsele kommun

Remissvaren ska ha kommit in till Socialdepartementet **senast den 10 augusti 2026**. Svaren bör lämnas per e-post till s.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till s.sof@regeringskansliet.se. Ange diarienummer S2026/00236 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet. Om remissen är begränsad till en viss del av betänkandet, anges detta inom parentes efter remissinstansens namn i

remisslistan. En sådan begränsning hindrar givetvis inte att remissinstansen lämnar synpunkter också på övriga delar.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Betänkandet kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Remissinstanserna kan utan kostnad beställa tryckta exemplar av betänkandet via ett [beställningsformulär hos Multiply Solutions](#), tidigare Åtta45.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria [Svara på remiss \(SB PM 2021:1\)](#). Den kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Tony Malmborg
Departementsråd

Kopia till

Multiply Solutions, e-postadress: regeringskansliet@multiplysolutions.se

Rättssäker samhällsvård för barn och unga

*Slutbetänkande av Utredningen om
stärkt barnrättsperspektiv i LVU*

Stockholm 2026

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2026:8

SOU och Ds finns på regeringen.se under Rättsliga dokument.

Svara på remiss – hur och varför
Statsrådsberedningen, SB PM 2021:1.

Information för dem som ska svara på remiss finns tillgänglig på regeringen.se/remisser.

Layout: Kommittéservice, Regeringskansliet

Omslag: Åtta45

Tryck och remisshantering: Åtta45, Stockholm 2026

ISBN 978-91-525-1465-8 (tryck)

ISBN 978-91-525-1466-5 (pdf)

ISSN 0375-250X

Till statsrådet

Camilla Waltersson Grönvall

Regeringen beslutade den 30 november 2023 att uppdra åt en särskild utredare att föreslå åtgärder i syfte att stärka barnrättsperspektivet vid vård enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Uppdraget skulle redovisas i augusti 2025. Genom ett tilläggsdirektiv beslutade regeringen den 21 november 2024 att utvidga uppdraget och förlänga utredningstiden till den 30 januari 2026. Enligt tilläggsdirektivet skulle den del av uppdraget i de ursprungliga direktiven som avser en översyn av grunderna för vård enligt LVU redovisas i ett delbetänkande senast den 10 april 2025.

Den 30 november 2023 förordnades hovrättspresident Anders Hagsgård som särskild utredare från och med samma dag. Den 19 december 2023 förordnades advokat Camilla Lind som sekreterare från och med den 8 januari 2024. Den 23 januari 2024 förordnades kammarrättsassessor Lina Hjorth Warlenius som sekreterare från och med den 11 mars 2024.

Som sakkunniga att biträda utredningen förordnades den 11 januari 2024 departementssekreterare Sofie Engström (Socialdepartementet), kansliråd Anna Lindtorp (Socialdepartementet) och rättssakkunnig Malin Simon Holm (Justitiedepartementet). Den 18 september 2025 entledigades Malin Simon Holm och i hennes ställe förordnades kansliråd Sofie Björklund (Justitiedepartementet) som sakkunnig i utredningen från och med samma dag.

Som experter att biträda utredningen förordnades den 11 januari 2024 utredare Pär Alexandersson (Socialstyrelsen), biträdande avdelningschef Martina Blombergsson (Barnombudsmannen), generalsekreterare Mia Edwall Insulander (Advokatsamfundet), chefsåklagare Marcus Ekman (Åklagarmyndigheten), rättschef Eleonore Källstrand Nord (Statens institutionsstyrelse) och professor Pernilla Leviner

(Stockholms universitet). Den 25 mars 2024 entledigades Martina Blombergsson och i hennes ställe förordnades juristen Helen Ronen (Barnombudsmannen) som expert i utredningen från och med samma dag. Den 18 september 2025 entledigades Helen Ronen och i hennes ställe förordnades utredare Matilda Eriksson (Barnombudsmannen) som expert i utredningen från och med samma dag. Samma dag förordnades som experter att biträda utredningen områdeschef Anna-Karin Svensson (Järva stadsdelsförvaltning) och lektor Peter Andersson (Stockholms universitet).

Anders Hagsgård svarar som utredare ensam för innehållet i betänkandet. Arbetet har bedrivits i nära samarbete med sakkunniga och experter. Betänkandet är därför skrivet i vi-form. Detta hindrar inte att det kan finnas skilda uppfattningar i vissa frågor.

Utredningen, som antagit namnet *Utredningen om stärkt barnrättsperspektiv i LVU*, överlämnade i april 2025 delbetänkandet *Att omhänderta barn och unga* (SOU 2025:38). Härmed överlämnas slutbetänkandet *Rättssäker samhällsvård för barn och unga* (SOU 2026:8). I och med detta är arbetet slutfört.

Stockholm i januari 2026

Anders Hagsgård

Camilla Lind
Lina Hjorth Warlenius

Innehåll

Förkortningar	17
Sammanfattning	19
1 Författningsförslag	39
1.1 Inledande om författningsförslagen	39
1.2 Förslag till lag om provtagning av vårdnadshavare och föräldrar inför umgänge och upphörande av omhändertagande för vård.....	40
1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.....	41
1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:981) om besöksinskränkningar vid viss tvångsvård.....	53
1.5 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).....	54
1.6 Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2025:400).....	55
1.7 Förslag till förordning om ändring i socialtjänstförordningen (2025:468)	58
2 Uppdraget, arbetet och dispositionen	61
2.1 Uppdraget.....	61
2.2 Utredningsarbetet.....	62
2.2.1 Allmänt om arbetet	62
2.2.2 Genomförda kontakter och studiebesök	63

2.2.3	Särskilt om erfarenheter och synpunkter från barn och unga.....	66
2.3	Betänkandets disposition	67
2.4	Utgångspunkter.....	68
2.5	Övrigt.....	69
2.5.1	Relationen till pågående lagstiftningsarbete.....	69
2.5.2	Begrepp.....	70
3	Ökad sakkunskap i LVU-processen.....	71
3.1	Inledning.....	71
3.1.1	Uppdraget.....	71
3.1.2	Vad avses med sakkunskap och sakkunniga?	71
3.1.3	Utgångspunkter	72
3.2	Sakkunskap i LVU-processen enligt nuvarande regelverk.....	73
3.2.1	Socialnämnders tillgång till sakkunskap	73
3.2.2	Domstolens tillgång till sakkunskap.....	78
3.3	Tidigare förslag om sakkunniga i LVU-processen.....	80
3.3.1	LVU-utredningen (SOU 2000:77)	80
3.3.2	Utredningen om barn och ungas rätt vid tvångsvård (SOU 2015:71).....	81
3.4	Sakkunniga i andra domstolsprocesser.....	82
3.4.1	Inledning.....	82
3.4.2	Sakkunniga som biträder rätten	83
3.4.3	Särskilda ledamöter i rätten	85
3.5	Nordisk utblick	87
3.5.1	Inledning.....	87
3.5.2	Danmark.....	87
3.5.3	Norge.....	88
3.5.4	Finland.....	89
3.6	Synpunkter till utredningen om behovet av ökad sakkunskap i LVU-processen	90
3.6.1	Inledning.....	90

3.6.2	Synpunkter från yrkesverksamma inom socialtjänsten.....	91
3.6.3	Synpunkter från domare i förvaltningsdomstol	92
3.6.4	Synpunkter från advokater.....	92
3.7	Övervägande och förslag	93
3.7.1	Inledning	93
3.7.2	Det finns ett behov av mer sakkunskap i LVU-processen.....	94
3.7.3	Ökat inslag av sakkunskap hos socialnämnder	96
3.7.4	Ökat inslag av sakkunskap i domstolen	104
4	Ska åklagare kunna fatta beslut om omedelbart omhändertagande?	119
4.1	Inledning.....	119
4.1.1	Uppdraget	119
4.1.2	Bakgrund.....	119
4.1.3	Disposition.....	120
4.2	Omedelbart omhändertagande – nuvarande förutsättningar och beslutsprocess	121
4.2.1	Förutsättningar för omedelbart omhändertagande	121
4.2.2	Beslut om omedelbart omhändertagande.....	123
4.2.3	Handläggning av omedelbart omhändertagande utanför kontorstid	124
4.3	Beslut om omedelbart omhändertagande i våra nordiska grannländer.....	128
4.3.1	Danmark.....	128
4.3.2	Finland	128
4.3.3	Norge	129
4.4	Brottsutredande myndigheters möjligheter att överlämna barn till socialtjänsten	130
4.4.1	Inledning	130
4.4.2	Kvarhållande av brottsmisstänkta barn hos polisen för överlämnande till socialtjänsten.....	130

4.4.3	Polisiära omhändertaganden av barn i allvarliga risksituationer för överlämnande till socialtjänsten.....	131
4.4.4	Särskilt om omedelbart omhändertagande vid häktning.....	132
4.5	Delning av information och samverkan mellan brottsutredande myndigheter och socialtjänsten	132
4.5.1	Inledning.....	132
4.5.2	Informationsflödet mellan brottsutredande myndigheter och socialtjänst om barn och unga som far illa	133
4.5.3	Myndighetssamverkan för barn och unga som begår eller riskerar att begå brott	135
4.6	Om åklagare.....	137
4.6.1	Åklagarmyndighetens uppdrag	137
4.6.2	Åklagares utbildning.....	138
4.6.3	Åklagarmyndighetens jourverksamhet	139
4.7	En sammanfattning av identifierade brister som berör beslut om omedelbart omhändertagande enligt LVU.....	140
4.8	Synpunkter till utredningen på möjligheten för åklagare att fatta beslut om omedelbart omhändertagande.....	140
4.8.1	Inledning.....	140
4.8.2	Socialsekreterare.....	141
4.8.3	Referensgrupp med barn- och ungdomsåklagare.....	141
4.8.4	Poliser	143
4.8.5	En sammanfattning av synpunkter på en ordning där åklagare har möjlighet att fatta beslut om omedelbara omhändertaganden	143
4.9	Överväganden och förslag.....	145
4.9.1	Inledande överväganden	145
4.9.2	Åklagare bör inte kunna fatta beslut om omedelbart omhändertagande.....	145
4.9.3	Övriga förslag.....	153

5	Tidsfrister vid beslut om omedelbart omhändertagande och verkställighet av vård.....	155
5.1	Inledning.....	155
5.2	Tidsfristen för underställande av beslut om omedelbart omhändertagande.....	155
5.2.1	Uppdraget	155
5.2.2	Omedelbart omhändertagande	156
5.2.3	Tidsfristen för underställande av beslut om omedelbart omhändertagande	157
5.2.4	Enskildas rätt att underrättas om beslut	159
5.2.5	Synpunkter till utredningen.....	160
5.2.6	Överväganden och förslag.....	161
5.3	Tidsfristen för verkställighet av beslut om omhändertagande för vård	167
5.3.1	Uppdraget	167
5.3.2	Tidsfristen för att verkställa rättsens beslut om vård enligt 2 eller 3 § LVU	168
5.3.3	Verkställighet när barnet eller den unge befinner sig i ett annat land.....	168
5.3.4	Leder tidsfristen för verkställighet till att beslut hinner förfalla när barn eller unga befinner sig utomlands?	172
5.3.5	Nordisk utblick	173
5.3.6	Överväganden och förslag.....	175
6	Förutsättningarna för att ett omhändertagande för vård ska upphöra.....	181
6.1	Inledning.....	181
6.1.1	Uppdraget	181
6.1.2	Utgångspunkter.....	182
6.1.3	Disposition.....	182
6.2	Förtydligande av vad som krävs för att ett omhändertagande för vård ska upphöra	183
6.2.1	Inledning	183
6.2.2	Förutsättningarna för ett omhändertagandes upphörande enligt nu gällande regelverk	185

6.2.3	Närmare om kravet på varaktig och genomgripande förändring vid vård enligt 2 § LVU	190
6.2.4	Närmare om förutsättningarna för upphörande av omhändertagande för vård med stöd av 3 § LVU	194
6.2.5	Vilken betydelse får våra förslag om grunderna för omhändertagande för vård för prövningen av omhändertagandets upphörande?	197
6.2.6	Nordisk utblick	199
6.2.7	Bestämmelser om upphörande av tvångsvård i annan lagstiftning.....	202
6.2.8	Hur länge pågår vård enligt LVU?	204
6.2.9	Forskning av betydelse för vårdens upphörande.....	206
6.2.10	Synpunkter till utredningen	207
6.2.11	Sammanfattning av brister i förutsättningarna för vårdens upphörande	208
6.3	Information till vårdnadshavare om skälen för ett omhändertagande och vad som krävs för att vården ska upphöra.....	209
6.3.1	Inledning.....	209
6.3.2	Hur ges information till vårdnadshavare i samband med ett omhändertagande för vård i dag?	210
6.3.3	Vårdnadshavares upplevelser av tillgången till information vid omhändertaganden	215
6.3.4	Föräldrastöd	218
6.3.5	Synpunkter till utredningen	223
6.3.6	Nordisk utblick	223
6.3.7	Sammanfattning av brister i hur information lämnas till vårdnadshavare	226
6.4	Överväganden och förslag.....	227
6.4.1	Inledande överväganden	227
6.4.2	Förtydligande av vad som krävs för att ett omhändertagande för vård ska upphöra	227

6.4.3	Information till vårdnadshavare om skälen för ett omhändertagande och vad som krävs för att vården ska upphöra	243
6.4.4	Bättre tillgång till statistik.....	251
7	Stärkt skydd och rättssäkerhet vid umgänge och upphörande av ett omhändertagande	255
7.1	Inledning.....	255
7.1.1	Uppdraget	255
7.1.2	Utgångspunkter.....	255
7.2	Förutsättningar för säkra bedömningar i LVU vid umgänge och vårdens upphörande.....	256
7.2.1	Inledning	256
7.2.2	Umgänge och vårdens upphörande – nu gällande regelverk	257
7.2.3	Umgänge och barnets bästa	260
7.2.4	Underlag och verktyg för bedömningar om umgänge och vårdens upphörande.....	266
7.2.5	Nordisk utblick	272
7.2.6	Synpunkter till utredningen.....	275
7.2.7	Överväganden och förslag.....	277
7.3	Vilka ska kunna överklaga beslut om umgängesbegränsning?.....	290
7.3.1	Inledning	290
7.3.2	Rätten till umgänge	292
7.3.3	Begränsning av umgänge	295
7.3.4	Överklagande av beslut om umgängesbegränsning.....	303
7.3.5	Sammanfattning.....	307
7.3.6	Europakonventionen och rätten till domstolsprövning.....	311
7.3.7	Nordisk utblick	312
7.3.8	Synpunkter från barn och unga	312
7.3.9	Överväganden och förslag.....	313
7.4	Obligatoriska drogtester	325
7.4.1	Inledning	325
7.4.2	Grundläggande rättigheter.....	328

7.4.3	Nuvarande bestämmelser om provtagning inför umgänge och vårdens upphörande i LVU	333
7.4.4	Drogtester och provtagningar i annan lagstiftning.....	334
7.4.5	Synpunkter till utredningen om behov av obligatoriska drogtestar	337
7.4.6	Finns det ändamålsenliga provtagningsmetoder inför umgänge?	340
7.4.7	Överväganden och förslag.....	341
7.5	Socialnämndens skyldighet att noga förbereda barns återförening med vårdnadshavare	354
7.5.1	Inledning.....	354
7.5.2	Nuvarande regelverk.....	355
7.5.3	Finns det ett behov av att stärka och konkretisera en socialnämnds ansvar att förbereda barns återförening med vårdnadshavare?.....	356
7.5.4	Överväganden och bedömning	358
8	Uppföljning av ett barns situation.....	361
8.1	Inledning.....	361
8.1.1	Disposition	362
8.2	Uppföljning efter att ett omhändertagande för vård har upphört	362
8.2.1	Uppdraget.....	362
8.2.2	Bakgrund.....	363
8.2.3	Gällande regelverk.....	364
8.2.4	Erfarenheter av och synpunkter till utredningen om uppföljning efter avslutad vård enligt LVU.....	367
8.3	Uppföljning enligt socialtjänstlagen.....	368
8.3.1	Uppdraget.....	368
8.3.2	Bakgrund.....	369
8.3.3	Nuvarande reglering och tillämpning	370
8.3.4	Tidsgräns för uppföljning efter avslutad placering enligt socialtjänstlagen.....	373

8.3.5	Obligatorisk uppföljning efter avslutad placering.....	374
8.3.6	Uppföljning efter omfattande insatser i hemmet.....	375
8.4	Uppgiftsskyldighet inom ramen för uppföljningen.....	379
8.4.1	Inledning.....	379
8.4.2	Socialnämndens möjlighet att hämta in uppgifter enligt nu gällande regelverk.....	379
8.5	Ansvarsfördelningen mellan kommuner vid uppföljning...	382
8.5.1	Uppdraget.....	382
8.5.2	Bakgrund.....	382
8.5.3	Nuvarande reglering och tillämpning.....	384
8.6	Överväganden och förslag.....	386
8.6.1	Inledande överväganden.....	386
8.6.2	Uppföljningstiden efter att ett omhändertagande för vård har upphört förlängs till ett år.....	387
8.6.3	Uppföljningsskyldigheten ska inte gälla när ett omhändertagande upphört i samband med en vårdnadsöverflyttning.....	390
8.6.4	Uppföljning av ett barns situation enligt socialtjänstlagen.....	392
8.6.5	Det ska inte införas någon uppgiftsskyldighet under en uppföljning.....	397
8.6.6	Ansvarsfördelningen mellan kommuner vid uppföljning av ett barns situation.....	399
9	Återstående frågor.....	403
9.1	Inledning.....	403
9.2	Ökat skydd för syskon.....	403
9.2.1	Inledning.....	403
9.2.2	Socialnämndens åtgärder vid orosanmälningar....	404
9.2.3	Danmarks regelverk för att fånga upp syskon till barn som far illa.....	406
9.2.4	Överväganden och förslag.....	407

9.3	Placering på särskilda ungdomshem.....	412
9.3.1	Inledning.....	412
9.3.2	Överväganden och bedömning	413
10	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	417
10.1	Ikraftträdande	417
10.2	Övergångsbestämmelser	419
11	Konsekvenser av förslagen	421
11.1	Inledning	421
11.2	Konsekvenser för barn och unga.....	422
11.3	Konsekvenser för jämlikhet och jämställdhet mellan könen.....	422
11.4	Ekonomiska konsekvenser.....	423
11.4.1	Ökad sakkunskap i LVU-processen	423
11.4.2	En begränsad och subsidiär befogenhet för åklagare att fatta beslut om omedelbart omhändertagande	425
11.4.3	Tidsfristen för verkställighet beslut om omhändertagande för vård	426
11.4.4	Förutsättningar för vårdens upphörande.....	427
11.4.5	Stärkt skydd och rättssäkerhet vid umgänge och vårdens upphörande	430
11.4.6	Uppföljning.....	432
11.4.7	Sammanfattning	433
11.5	Samhällsekonomiska konsekvenser.....	433
11.6	Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen.....	434
11.7	Övriga konsekvenser.....	435

12	Författningskommentar	437
12.1	Allmänt om förslagen till lagändringar	437
12.2	Förslaget till lag om provtagning av vårdnadshavare och föräldrar inför umgänge och upphörande av omhändertagande för vård.....	437
12.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.....	439
12.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:981) om besöksinskränkningar vid viss tvångsvård.....	455
12.5	Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslag (2009:400).....	456
12.6	Förslaget till lag om ändring i socialtjänstlagen (2025:400).....	457
	Referenser	463
Bilagor		
Bilaga 1	Kommittédirektiv 2023:160	473
Bilaga 2	Kommittédirektiv 2024:114	491

Förkortningar

A.a.	Anfört arbete, dvs. tidigare nämnd källa i noterna
Barnkonventionen	FN:s konvention om barnets rättigheter
Barnrättskommittén	FN:s kommitté för barnets rättigheter
BBIC	Barns behov i centrum, ett verksamhetssystem som socialtjänsten använder i utredning av barns sociala situation
Brå	Brottsförebyggande rådet
BUP	Barn- och ungdomspsykiatri
Dir.	Direktiv
Dnr	Diarienummer
Ds	Departementsserien
Europadomstolen	Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna
Europakonventionen	Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna
HFD	Högsta förvaltningsdomstolen
HVB	Hem för vård eller boende
IVO	Inspektionen för vård och omsorg
JO	Riksdagens ombudsmän

LPT	Lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård
LRV	Lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård
LVM	Lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall
LVU	Lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga
LUL	Lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare
MFOF	Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd
RÅ	Regeringsrättens årsbok
SBU	Statens beredning för medicinsk och social utvärdering
SiS	Statens institutionsstyrelse
SKR	Sveriges kommuner och regioner
SOSFS	Socialstyrelsens föreskrifter
SOU	Statens offentliga utredningar

Sammanfattning

Inledning

Uppdraget

Utredningens uppdrag enligt det ursprungliga direktivet (bilaga 1) har varit att föreslå åtgärder i syfte att stärka barnrättsperspektivet vid vård enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). I tilläggsdirektivet (bilaga 2) utvidgades uppdraget till att även avse vissa frågor som rör placeringar med stöd av socialtjänstlagen (2025:400).

I april 2025 överlämnade utredningen ett delbetänkande (SOU 2025:38) med en översyn av grunderna för vård enligt LVU. Utredningen redovisar i detta slutbetänkande arbetet med övriga uppdrag i utredningens ursprungliga direktiv samt uppdragen i tilläggsdirektiven. Till dessa uppdrag hör bland annat att lämna förslag för att stärka skyddet och rättssäkerheten i samband med umgängessituationer och vårdens upphörande, att se över förbättringar av möjligheterna att besluta om och verkställa omhändertaganden samt att se över behovet av ökad sakkunskap i ärenden och mål enligt LVU.

Utgångspunkter

Utredningens ambition har varit att principen om barnets bästa och kravet på proportionalitet ska få ett tydligare genomslag och att lagstiftningen ska leva upp till grundläggande rättssäkerhetskrav vad gäller likabehandling, förutsebarhet och ändamålsenlighet. En central utgångspunkt i utredningens arbete har varit att LVU är en skyddslagstiftning för barn och unga. Intresset av samhällsskydd kan och ska inte beaktas vid beslut och åtgärder med stöd av lagen.

Ökad sakkunskap i LVU-processen

Inledning

Som ett led i uppdraget att säkerställa att barn och unga får vård enligt LVU om de behöver det har utredningen haft i uppdrag att se över behovet av ökad sakkunskap i ärenden och mål om vård enligt LVU. Utredningens uppfattning är att socialtjänsten besitter den huvudsakliga sakkunskap som krävs i ärenden och mål enligt LVU men att det finns ett behov av att tillföra kompletterande sakkunskap från andra professioner i större utsträckning än vad som sker i dag. För att kunna göra välgrundade bedömningar av exempelvis risken för skada, behovet av vård och vad som är till barnets eller den unges bästa kan det vara nödvändigt med uppgifter från aktörer med viss specifik expertkunskap som har personlig kännedom om barnet eller den unge, exempelvis barn- och ungdomspsykiatri. Det kan också vara nödvändigt med yttranden från sakkunniga som uttalar sig generellt om ett visst förhållande som förutsätter särskild sakkunskap.

Ökat inslag av sakkunskap hos socialnämnden

Sakkunskap bör tillföras ärenden i ett så tidigt skede som möjligt. Det innebär att en socialnämnd behöver ha god tillgång till såväl sakkunniga med generell sakkunskap som uppgifter från externa aktörer som har kunskap om det enskilda barnet, såsom exempelvis barn- och ungdomspsykiatri.

Utredningens förslag innebär att det förtydligas att en ansökan om att omhänderta ett barn eller ung person för vård enligt LVU ska innehålla intyg från läkare och andra motsvarande handlingar om detta behövs för att bedöma barnets eller den unges behov av vård. En socialnämnds möjligheter att i tid få in uppgifter inför en ansökan till förvaltningsrätten förstärks. När en socialnämnd har beslutat om ett omedelbart omhändertagande enligt LVU ska de myndigheter, anställda och yrkesverksamma som är skyldiga att bistå socialnämnden med de uppgifter som behövs för utredningen göra detta inom den tid socialnämnden anvisar. Det förtydligas också att en socialnämnd, när den tar in muntliga uppgifter som kan vara av betydelse för en utredning, ska kontrollera med uppgiftslämnaren att uppgifterna som har antecknats av nämnden uppfattats korrekt.

Vid behov av sakkunniga med viss generell sakkunskap har socialnämnderna möjlighet att, på egen bekostnad, nyttja de sakkunniga som föreslås förordnas av Socialstyrelsen. En sakkunnig ska komplettera och inte ersätta socialtjänstens kompetens. Den sakkunnigas roll i en socialnämnds arbete bör vara att ha en rådgivande funktion och utifrån sin särskilda expertkompetens bidra med kunskap och erfarenhet om det som socialnämnden behöver stöd i och önskar ha belyst.

Ökat inslag av sakkunskap i domstolen

Sakkunniga kan fylla en viktig funktion i domstolsprocessen och bidra till att det fattas väl underbyggda beslut som är till barnets eller den unges bästa. Detta särskilt i ärenden av mer komplicerad eller svårbedömd karaktär. Utredningens förslag innebär att förvaltningsrätter och kammarrätter, om det behövs, ska höra en sakkunnig vid en muntlig förhandling eller hämta in ett skriftligt yttrande från en sakkunnig. Det innebär att domstolen avgör när det finns behov av sakkunniga. Domstolen avgör också om den sakkunniga ska lämna in ett skriftligt utlåtande inför den muntliga förhandlingen eller höras vid den muntliga förhandlingen eller både och. En sakkunnig ska anses behövas i mål där omständigheterna är av sådan karaktär att detta kan främja en välgrundad bedömning med utgångspunkt i barnets och den unges bästa.

LVU-målens stora variation och bredd kräver en bred krets av sakkunniga och att det noga övervägs i varje enskilt mål vilken typ av sakkunskap som behövs. De sakkunnigas roll bör vara att utifrån omständigheterna i det enskilda ärendet belysa frågor som kräver viss expertkunskap. Det kan röra sig exempelvis om att utifrån viss specialistkompetens tolka medicinska uppgifter, bedöma riskerna för ett barn i en specifik uppväxtmiljö eller uttala sig kring ett visst psykiatriskt tillstånd. En sakkunnig som biträder rätten ska komplettera och inte ersätta socialtjänstens sakkunskap eller domstolens granskning.

Även om behovet av sakkunniga särskilt gör sig särskilt gällande i mål som rör omhändertagande för vård och vårdens upphörande kan behov av en sakkunnig även finnas i andra mål enligt LVU.

Socialstyrelsen ska förordna sakkunniga

Socialstyrelsen får i uppdrag att förordna sakkunniga som kan bistå i LVU-processen. Bland de sakkunniga som förordnas ska det finnas specialister i barn- och ungdomspsykiatri och barn och ungdomsmedicin, legitimerade psykologer med specialistutbildning och legitimerade psykoterapeuter med socionomexamen.

Socialstyrelsen får också i uppdrag att undersöka behovet av en introduktionsutbildning om LVU för de sakkunniga som förordnas samt att på lämpligt sätt informera domstolar och socialnämnder om vilka sakkunniga som förordnats.

En begränsad och subsidiär befogenhet för åklagare att fatta interimistiska beslut om omedelbart omhändertagande

Inledning

Som ett led i uppdraget att säkerställa att barn och unga får vård enligt LVU om de behöver det har utredningen haft i uppdrag att analysera och ta ställning till om åklagare i vissa fall ska kunna besluta om omedelbart omhändertagande och oavsett ställningstagande lämna förslag i denna fråga. I direktiven anges som bakgrund till uppdraget att det inte är ovanligt att brottsutredande myndigheter har kunskap om eller får kännedom om situationer som innebär att barn eller unga bör omhändertas akut enligt LVU.

Åklagare bör inte kunna fatta beslut om omedelbart omhändertagande enligt LVU

I huvudsak finns det ett väl fungerande regelverk och en organisation som möjliggör att ett barn eller en ung person kan omhändertas omedelbart enligt LVU när det finns ett behov av detta. Lagstiftningen ger goda förutsättningar för att information som brottsbekämpande myndigheter får om barn och unga som riskerar att fara illa, snabbt och effektivt kan förmedlas till en socialnämnd för ett beslut om ett eventuellt omedelbart omhändertagande. Det finns inga brister i dagens ordning som skulle avhjälpas av att ge åklagare

en befogenhet att fatta beslut om omedelbara omhändertaganden. Tvärtom ser utredningen att det finns en risk för att en sådan ordning leder till att barn och unga omhändertas på felaktiga grunder och att tilliten till socialtjänsten och lagstiftningen skadas. Det riskerar också att ge upphov till otydlighet och förvirring om flera aktörer inom olika myndigheter har befogenhet att fatta samma typ av beslut. En ordning där åklagare ges befogenhet att fatta beslut om omedelbara omhändertaganden förväntas därtill innebära betydande kostnader. Utredningen avråder av dessa skäl bestämt från att ge åklagare befogenhet att fatta beslut om omedelbart omhändertagande.

Åklagare får en begränsad och subsidiär befogenhet att fatta interimistiskt beslut om omedelbart omhändertagande

Utredningen har, oavsett ställningstagande i frågan, varit ålagd att lämna förslag på en ordning där åklagare i vissa fall ska kunna besluta om omedelbart omhändertagande. Utredningens förslag innebär en begränsad och subsidiär befogenhet för åklagare att fatta interimistiskt beslut om omedelbart omhändertagande.

Åklagare ska kunna fatta beslut om omedelbart omhändertagande när det trots ansträngningar inte går att nå behörig beslutsfattare. Därtill krävs att situationen är sådan att barnet eller den unge, utan ett beslut om omedelbart omhändertagande, *uppenbarligen kommer lida allvarlig skada*. Så kan vara fallet om ett litet barn annars skulle stå helt utan omsorg, exempelvis för att båda föräldrarna frihetsberövats, är allvarligt skadade eller på annat sätt är otillgängliga för att utföra vården av barnet.

När en åklagare har fattat ett beslut om omedelbart omhändertagande ska beslutet utan dröjsmål överlämnas till socialnämnden. Socialnämnden ska då ta ställning till om det föreligger grund för ett omedelbart omhändertagande eller om detta genast ska upphöra. Åklagarens beslut upphör att gälla i samband med något av dessa beslut. Som senast upphör åklagarens beslut att gälla efter 24 timmar från det att beslutet fattades.

Tidsfrister vid beslut om omedelbart omhändertagande och verkställighet av omhändertagande för vård

Inledning

Som ett led i uppdraget att säkerställa att barn och unga får vård enligt LVU om de behöver det har utredningen sett över vissa frågor som rör tidsfrister vid beslut om omedelbart omhändertagande och verkställighet av omhändertagande för vård. Syftet är att skapa bättre möjligheter att besluta om och verkställa omhändertaganden.

Det ska finnas en möjlighet att avvakta med att underställa förvaltningsrätten ett beslut om omedelbart omhändertagande och även att informera parterna om beslutet

Ett beslut om ett omedelbart omhändertagande ska underställas en förvaltningsrätt snarast men senast inom en vecka. Vid oro för att barn och unga kan komma att avvika eller hållas undan av vårdnadshavare förekommer det att en socialnämnd har ett behov av att avvakta med att informera om att de har fattat ett beslut om omedelbart omhändertagande. Utredningens förslag innebär att ett beslut om omedelbart omhändertagande ska underställas förvaltningsrätten utan onödigt dröjsmål men senast inom en vecka från den dag då beslutet fattades. Det innebär att huvudregeln är att beslutet ska underställas rätten så snart som möjligt. I vissa situationer ska emellertid ett dröjsmål inte anses onödigt. Detta bland annat om det är sannolikt att beslutet annars inte kan verkställas eftersom barnet eller den unge befaras hålla sig undan eller hållas undan. I de undantagssituationer där det finns en möjlighet att avvakta med att underställa ett beslut till förvaltningsrätten ska det också vara möjligt att avvakta med att underrätta parterna om beslutet.

Tidsfristen för när ett beslut om vård förfaller förlängs om vården inte har påbörjats på grund av att barnet eller den unge håller sig undan eller hålls undan

Det förekommer att rättens beslut om vård enligt LVU hinner förfalla när barn och unga håller sig undan eller hålls undan av vårdnadshavare. Om ett barn eller en ung person befinner sig i ett annat land

uppstår särskilda praktiska och administrativa svårigheter. Även när barn och unga håller sig undan eller hålls undan i Sverige förekommer det att beslut om vård hinner förfalla innan barnet eller den unge har återfunnits.

Utredningens förslag innebär att huvudregeln är densamma som enligt dagens regelverk, det vill säga att rättens beslut om omhändertagande för vård upphör att gälla om vården inte har påbörjats inom fyra veckor från den dag då beslutet vann laga kraft. Det är angeläget från rättssäkerhetssynpunkt att en socialnämnd ser till att vården inleds så snart som möjligt. Ett beslut om att omhänderta ett barn eller en ung person ska exempelvis inte kunna användas som påtryckningsmedel eller avvaktas av besparingsskäl. Det är samtidigt angeläget att barn och unga som har behov av skydd och vård får detta. Tidsfristen för när ett beslut om vård förfaller föreslås därför förlängs i vissa situationer. Om vården inte kan påbörjas på grund av att barnet eller den unge håller sig undan eller hålls undan, upphör rättens beslut att gälla om vården inte har påbörjats inom ett år från den dag då beslutet vann laga kraft.

Förutsättningar för att ett omhändertagande för vård ska upphöra

Inledning

Med syftet att stärka skyddet och rättssäkerheten i LVU har utredningen sett över ett antal frågor som rör behovet av att förtydliga vad som krävs för att ett omhändertagande för vård ska upphöra. Utgångspunkten är att såväl grunden för ett omhändertagande enligt LVU som förutsättningarna för att omhändertagandet ska upphöra måste vara begripliga och förutsebara för alla inblandade.

Förutsättningarna för att ett omhändertagande ska upphöra anpassas till grunderna för omhändertagandet

Utredningens bedömning är att förutsättningarna för vårdens upphörande, såsom de nu är formulerade, inte är tillräckligt tydliga och att detta leder till oklarheter i fråga om vad som krävs för att vård enligt LVU ska upphöra. Utredningen ser ett behov av att föreslå

en mer övergripande ändring i struktur och terminologi som korrelerar bättre med de förslag som utredningen har lämnat om förutsättningarna för vård i delbetänkandet (SOU 2025:38).

Utredningens förslag innebär att när någon av förutsättningarna för ett omhändertagande för vård inte längre är uppfyllt, ska en socialnämnd besluta att ett omhändertagande ska upphöra. Prövningen ska göras i tre led. Prövningens första led ska avse det skadliga hemförhållandet eller egna beteendet som föranleder vården. För att ett omhändertagande för vård enligt 2 § LVU ska upphöra redan av den anledningen krävs liksom nu att det har skett en varaktig och genomgripande förändring. Prövningens andra led avser frågan om vården alltjämt är nödvändig och till barnets eller den unges bästa, samt för unga personer om den är lämpligare än annan vård. Prövningens tredje led avser frågan om vården kan ges med samtycke.

Utredningens förslag innebär att ett omhändertagande ska upphöra om vården inte är till barnets eller den unges bästa, även om grundproblematiken inte är löst. Beträffande vård med stöd av 3 § LVU ska vid prövningen både av om vården är nödvändig och om den är för barnets eller den unges bästa, särskilt beaktas hur länge vården har pågått och vilka resultat vården har gett.

Innebörden av varaktig och genomgripande förändring utvecklas inte i lagstiftningen

Ett beslut att omhänderta ett barn kan ha sin grund i vitt skilda omständigheter varför lagstiftningen måste ha en viss flexibilitet och förmåga att täcka många olika situationer. Utredningen bedömer inte att det är ändamålsenligt att förtydliga uttrycket varaktig och genomgripande förändring eftersom detta måste avgöras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.

För att konstatera att det inte längre finns en påtaglig risk för skada ska det beteende som föranleder ett omhändertagande enligt 3 § LVU ha upphört och situationen vara stabil

Utredningen bedömer att det finns ett behov av att reglera i vilken utsträckning ett beteende som ligger till grund för ett beslut om omhändertagande för vård enligt 3 § LVU ska ha förändrats för att det

inte längre ska anses utgöra en påtaglig risk för skada. Utredningen anser att det inte är lämpligt med ett lika högt ställt krav som vid omhändertaganden enligt 2 § LVU utan att det bör uttryckas som att ett beteende ska ha upphört och situationen vara stabil. Att situationen är stabil kan visa sig på olika sätt beroende på vilket skadligt beteende som ligger till grund för vården. I vissa fall är tidsaspekten en viktig faktor men i andra fall kan bedömningen behöva göras utifrån andra parametrar, såsom barnets eller den unges inställning till det tidigare beteendet eller att barnet eller den unge har genomgått behandling som bedömts ha gett goda resultat.

Ett omhändertagande för vård enligt 3 § LVU ska underställas förvaltningsrättens prövning var sjätte månad

En rättslig prövning av om det fortfarande finns förutsättningar för ett omhändertagande för vård enligt LVU kräver att någon som är part i ett ärende överklagar en socialnämnds beslut. I praktiken innebär det att en socialnämnd, efter det initiala domstolsbeslutet, kan ha bestämmanderätt över ett barn under mycket lång tid utan ytterligare rättslig kontroll. Det är särskilt problematiskt vid vård med stöd av 3 § LVU eftersom det kan innebära ett frihetsberövande. Utredningen bedömer att det av rättssäkerhetsskäl och med hänsyn till barnets och den unges bästa bör införas en obligatorisk domstolsprövning av det omprövningsbeslut av ett omhändertagande för vård med stöd av 3 § LVU som görs var sjätte månad.

Det förtydligas att den omprövning som en socialnämnd ska göra enligt 13 § andra stycket LVU är ett ärende om upphörande av vård och att det därmed finns en rätt till offentligt biträde

Utredningen föreslår att 13 § andra stycket LVU kompletteras med en hänvisning till 21 § LVU. Detta tydliggör att den omprövning av ett omhändertagande för vård med stöd av 3 § LVU som görs var sjätte månad är ett ärende om vårdens upphörande och att det därmed ska förordnas ett offentligt biträde enligt 39 § LVU.

En vårdplan ska även innehålla vad som behövs för att ett omhändertagande ska upphöra

Utredningen föreslår att socialtjänstförordningen ska kompletteras med ett krav på att en vårdplan som gäller ett barn också ska beskriva vilka förändringar som behövs för att barnet ska kunna återvända hem och vilket stöd en socialnämnd kan erbjuda vårdnadshavarna för att det ska vara möjligt. Detta skulle bidra till ökad förutsebarhet och rättssäkerhet för både barn och vårdnadshavare.

Socialnämnden ska utse en socialsekreterare som ansvarar för kontakten med vårdnadshavaren när ett barn vårdas utanför det egna hemmet

Utredningen gör bedömningen att tydlig information till en vårdnadshavare många gånger är beroende av att vårdnadshavaren har någon att vända sig till som kan svara på frågor och hjälpa vårdnadshavaren att förstå innehållet i handlingar och beslut. Inte sällan behöver vårdnadshavaren även stöd och hjälp på andra sätt för att faktiskt kunna tillgodogöra sig informationen. Utredningens bedömning är att socialtjänsten måste ha ett tydligare ansvar för att ha kontakt med vårdnadshavaren och möjliggöra råd, stöd och annan hjälp som vårdnadshavaren behöver. Grundläggande är att vårdnadshavaren ska veta vem denne ska vända sig till och att den personen i sin tur har känner ett ansvar för kontakten. Utredningen föreslår därför att en socialnämnd ska utse en socialsekreterare som ansvarar för kontakterna med en vårdnadshavare när ett barn är placerat utanför hemmet.

Stärkt skydd och rättssäkerhet vid umgänge och vårdens upphörande

Förutsättningar för säkra bedömningar i LVU vid umgänge och vårdens upphörande

Inledning

En grundläggande förutsättning för att kunna göra säkra bedömningar i fråga om umgänge och vårdens upphörande är att regelverket är tydligt och underlättar likvärdiga bedömningar där principen om barnets

bästa får genomslag. En ytterligare förutsättning för säkra bedömningar i fråga om umgänge och vårdens upphörande är att barn har en reell möjlighet att komma till tals och utkräva sina rättigheter.

En tydligare bestämmelse om umgänge med barnets bästa som utgångspunkt

Det förekommer att barn inte i tillräcklig utsträckning får sina behov och sin rätt till relationer med föräldrar, syskon och andra närstående tillgodosedda men också att föräldrars rätt till umgänge tillåts gå ut över barnets trygghet och säkerhet. Frågan om barnets bästa och barnets inställning redovisas sällan i beslut och domar som rör umgämbegränsning och det är otydligt hur förutsättningarna för en umgämbegränsning ska förstås.

Utredningens förslag innebär att 14 § LVU som reglerar barns och ungas rätt till umgänge och förutsättningarna för en begränsning av denna rätt, utformas på ett sätt som bidrar till ökad likabehandling och ett tydligare genomslag för principen om barnets bästa. Det betonas att en socialnämnd har ett ansvar att tillgodose barns och ungas rätt till umgänge med föräldrar, syskon och andra närstående. Ett beslut om att begränsa eller på annat sätt reglera hur ett umgänge ska utövas ska inte längre förutsätta att detta är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med vården utan förutsätter i stället att det är nödvändigt med hänsyn till barnets bästa.

Förbättrade möjligheter för socialnämnder att hämta in uppgifter

En socialnämnd har ett behov av att under tiden för ett omhändertagande enligt LVU kunna hämta in uppgifter från externa aktörer, exempelvis hälso- och sjukvården, även när det inte pågår en utredning. Detta för att få ett bättre underlag för bedömningar bland annat när det gäller umgänge och vårdens upphörande. Utredningens förslag innebär att de myndigheter, anställda och yrkesverksamma som är skyldiga att anmäla oro för ett barn också är skyldiga att lämna en socialnämnd de uppgifter som behövs för att genomföra och följa vården för barn och unga som omhändertagits med stöd av LVU.

Syskon och andra närstående till ett barn ska ha rätt att överklaga ett beslut om umgängesbegränsning

Ur rättssäkerhetsperspektiv är det viktigt att det i en lagstiftning om tvångsvård framgår av lagtexten av vilka skäl som ingripande beslut kan fattas och vilka beslut som kan överklagas. Avsaknaden av en tydlig reglering av förutsättningarna att begränsa barns umgänge med syskon och andra närstående, liksom avsaknaden av möjligheten att få en rättslig prövning av ett sådant beslut, är en brist i detta hänseende.

Utredningens förslag innebär att det anges i LVU vilka förutsättningarna är för att begränsa ett barns umgänge med syskon och andra närstående som inte är vårdnadshavare eller förälder med reglerad umgängesrätt. Förutsättningarna för begränsning av umgänge med exempelvis syskon bör vara desamma som förutsättningarna att begränsa umgänge med vårdnadshavare, det vill säga att det är nödvändigt med hänsyn till barnets bästa. Ett beslut att begränsa ett barns umgänge med syskon och andra närstående ska vidare vara möjligt att överklaga till allmän förvaltningsdomstol.

Obligatoriska drogtester

Inledning

Utredningen har haft i uppdrag att analysera förutsättningarna för obligatoriska drogtester för vårdnadshavare och föräldrar vid umgänge och vårdens upphörande och oavsett ställningstagande lämna förslag på en sådan reglering.

Det saknas tillräckliga skäl att göra drogtester till ett obligatoriskt utredningsmedel

Utredningens bedömning är att nu gällande lagstiftning ger en socialnämnd goda förutsättningar att besluta om att uppmana en vårdnadshavare eller en förälder att lämna ett drogtest i de fall det finns anledning till det. Det är för tidigt att göra en fullständig utvärdering av om lagen, som trädde i kraft 2022, tillämpas på avsett sätt. Det står dock redan nu klart att det finns vissa praktiska hinder som gör att möjligheten inte används på det sätt och i den utsträckning som är befogat. Detta skulle dock inte lösas av att göra drogtester till ett

obligatoriskt utredningsmedel. En ordning med obligatoriska drogtester riskerar också att ge ett testresultat för stor betydelse vid bedömningen av ett barns säkerhet och trygghet inför umgänge och vårdens upphörande.

Utredningens bedömning är vidare att en lagreglering som innebär att drogtester ska vara ett obligatoriskt utredningsmedel, i den bemärkelsen att det inte ska göras någon behovs- eller proportionalitetsbedömning, är oförenlig med Europakonventionen, regeringsformen och grundläggande rättsprinciper.

En socialnämnd ska vara skyldig att fatta beslut om drogtest om det finns anledning till det

Utredningen har, oavsett ställningstagande, varit ålagd att lämna förslag på obligatoriska drogtester. Det förslag utredningen lämnar innebär att en socialnämnd fortfarande har en generell skyldighet att kontrollera om en förälder eller en vårdnadshavare är eller har varit påverkad när det finns anledning till det, men att det ska framgå att detta också innefattar en skyldighet att besluta om drogtest om mindre ingripande åtgärder inte är tillräckliga. Det ska alltjämt göras en behovs- och proportionalitetsbedömning.

En vårdnadshavare eller förälder ska vara skyldig att lämna drogtest när en socialnämnd beslutat om det. Syftet är att inskräpa vikten av att denne medverkar till provtagning för att en socialnämnd ska ha ett tillfredsställande underlag vid bedömningen av ett barns trygghet och säkerhet inför umgänge och vårdens upphörande. En sådan skyldighet kan dock inte genomdrivas med tvång eller leda till någon form av bestraffning om ett drogtest inte lämnas. En socialnämnds beslut om att en vårdnadshavare eller förälder ska lämna drogtest ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Klargörande angående vem som ska administrera och bekosta drogtester

Att det inte i större utsträckning fattas beslut om drogtester av föräldrar och vårdnadshavare inför umgänge och vid bedömning av om ett omhändertagande ska upphöra beror främst på otydligheter kring vem som ska administrera och bekosta drogtesterna. Denna oklarhet

medför också att det förekommer att den förälder eller vårdnadshavare som uppmanas ta ett test får betala för detta själv och även ges ansvaret för att hitta någon som kan genomföra testet. Konsekvensen av detta kan bli att umgängestillfällen ställs in utan att hänsyn tas till barnets bästa.

Utredningens förslag innebär att en socialnämnd får ett uttryckligt ansvar att anvisa en förälder eller en vårdnadshavare till det provtagningsställe som ska genomföra ett drogtest. För att möjliggöra tillförlitliga tester i alla kommuner får regionen en skyldighet att erbjuda provtagning på en socialnämnds initiativ. Kostnaden tillfaller den kommun som beställt drogtestet.

Uppföljning av ett barns situation

Inledning

Utredningen har sett över ett antal frågor som gäller uppföljning av ett barns situation efter avslutad vård enligt LVU, efter utredning utan insats och efter placering enligt socialtjänstlagen.

Uppföljningstiden efter avslutad LVU-vård förlängs till ett år

Utredningens uppdrag har varit att bedöma om tiden för den uppföljning som en socialnämnd ska göra när vård enligt LVU upphör ska förlängas och oavsett ställningstagande lämna förslag på en uppföljningstid på minst ett år. Utredningen menar att den nuvarande tidsgränsen förefaller lämplig med beaktande av vad som krävs för att vården ska upphöra enligt nu gällande lagstiftning. De förslag som utredningen lämnar om ändringar i förutsättningarna för att ett omhändertagande ska upphöra kan dock motivera en längre uppföljningstid. Utredningen bedömer att ett år är en rimlig tid och att det bör formuleras som en maximitid.

Undantag från uppföljningsskyldighet vid vårdnadsöverflytt

Ibland upphör vård enligt LVU i samband med att vårdnaden om ett barn flyttas över till det familjehem där barnet varit stadigvarande bosatt. När en vårdnadsöverflytt har skett har det gjorts en omsorgsfull bedömning om det är för barnets bästa. En uppföljningsskyldighet i dessa situationer kan alltså inte motiveras med att det i regel finns anledning att bedöma ett barns situation utifrån att barnet tidigare varit illa i den miljö som barnet är i. En uppföljningsskyldighet kan inte heller motiveras med att ett upphörande av omhändertagandet medför en ny situation för barnet som en socialnämnd kan behöva följa.

Utredningen förslår därför att det införs ett undantag från uppföljningsskyldigheten i de fall där vårdnaden om barnet har flyttats över till ett familjehem enligt 6 kap. 8 § föräldrabalken.

Förutsättningarna för uppföljning av ett barns situation enligt socialtjänstlagen förtydligas

Utredningen föreslår att det förtydligas att en förutsättning för uppföljning utan samtycke är att insatser erbjudits och avvisats respektive att en placering har avslutats oplanerat.

Tidsgränsen för uppföljning efter avslutad placering enligt socialtjänstlagen bör lämnas oförändrad

Med hänsyn till att en förutsättning för uppföljning enligt socialtjänstlagen är att det behövs av insats till skydd och stöd som ett barn bedöms ha bara kan ges på frivillig väg, det vill säga utan att förhållandena är sådana som avses i LVU, anser utredningen att det inte är proportionerligt att låta en uppföljning pågå i längre tid än sex månader. Andra myndigheters anmälningsskyldighet och en socialnämnds möjlighet att inleda en utredning innebär att det finns mekanismer för att fånga upp barns behov av skydd och stöd. I de fall sex månader har gått utan att en socialnämnd kunnat motivera till insatser på frivillig väg men förhållandena inte är sådana som avses i LVU får enskildas inställning respekteras.

Uppföljning ska kunna beslutas i fler fall

Utredningen bedömer att dagens begränsning av möjligheten till uppföljning som innebär att en uppföljning kan göras endast *efter utredning utan beslut om insats* och *efter att placering har upphört*, är obefogad och att det borde finnas en möjlighet till uppföljning även efter omfattande insatser i hemmet. Utredningen föreslår därför att uppföljning ska kunna beslutas när andra *omfattande insatser till skydd och stöd för ett barn* har upphört oplanerat. Det finns ingen definition av vad som kan anses vara omfattande insatser. Med omfattande insatser i socialtjänstens öppenvård avser utredningen strukturerade, varaktiga och resurskrävande stöd- eller behandlingsinsatser som ges med hög intensitet och frekvens, och som innebär ett betydande professionellt engagemang över tid för att möta komplex problematik hos barn, unga eller deras föräldrar. Utredningen ger exempel på vissa manualbaserade insatser som normalt får anses vara omfattande.

En socialnämnd ska överväga att fatta beslut om uppföljning av ett barns situation

Utredningen bedömer att det inte bör införas en skyldighet för en socialnämnd att besluta om uppföljning utan samtycke enligt socialtjänstlagen. För att säkerställa att möjligheten till uppföljning används när det behövs bör det emellertid finnas en skyldighet för socialnämnden att överväga detta när en utredning som gäller ett barns behov av skydd och stöd har avslutats utan beslut om insats trots att detta har erbjudits och när placeringen av ett barn i ett familjehem, skyddat boende eller hem för vård eller boende, eller andra omfattande insatser till skydd och stöd för ett barn har upphört oplanerat.

Det ska inte införas någon uppgiftsskyldighet under en uppföljning

En uppgiftsskyldighet för andra myndigheter under tiden för uppföljning skulle innebära ett betydligt större ingrepp i den enskildes integritet jämfört med de åtgärder som en socialnämnd kan vidta enligt nu gällande bestämmelser. En sådan förändring bör bara göras

om det är proportionerligt och mindre ingripande åtgärder inte är tillräckliga.

Utredningen anser att det är viktigt att en klar gränsdragning upprätthålls mellan en utredning och en uppföljning. En uppgiftsskyldighet riskerar att suddas ut denna gräns. Utredningen har visserligen förståelse för att det i det dagliga arbetet skulle kunna vara praktiskt med en uppgiftsskyldighet under en uppföljning men ser inte att det är nödvändigt med hänsyn till uppföljningens syfte.

Ansvarsfördelningen mellan kommuner vid uppföljning regleras

Det finns en utbredd osäkerhet bland yrkesverksamma när det gäller vilken kommun som ansvarar för uppföljningen när ett barn byter bosättningskommun. Det finns därför ett behov av ett förtydligande i lagstiftningen. Utredningens bedömning är att huvudregeln bör vara att den ursprungliga kommunen ska vara behörig att fatta beslut om och genomföra en uppföljning när det behövs. Samma princip bör gälla i samtliga fall där uppföljning kan bli aktuell, alltså både enligt socialtjänstlagen och LVU. Den nya bosättningskommunen bör vara skyldig att på begäran bistå med det som kan behövas för att uppföljningen ska fylla sitt syfte. Reglerna om överflyttning av ett ärende ska gälla även i dessa fall. En överflyttning av en uppföljning kan ske om det med hänsyn till den enskildes önskemål eller omständigheterna i övrigt framstår som lämpligt. Utredningen bedömer att det i de flesta fall inte borde vara påkallat att inleda en ny utredning under uppföljningstiden avseende det vårdbehov som redan har konstaterats genom den föregående utredningen eller som den avbrutna placeringen eller insatsen var avsedd för. Skulle det under uppföljningstiden emellertid framkomma information som bör föranleda att en utredning inleds får den uppföljande kommunen ta kontakt med den nya bosättningskommunen för att uppmärksamma den på ett barns behov av stöd och hjälp.

Återstående frågor

Inledning

I betänkandet behandlas två återstående frågor som diskuterades i utredningens delbetänkande om grunderna för vård (SOU 2025:38), dels frågan om ökat skydd för syskon, dels frågan om förutsättningarna för placering på SiS särskilda ungdomshem.

Ökat skydd för syskon

Frågan om ökat skydd för syskon aktualiserades i samband med utredningens uppdrag att analysera behovet av att utöka möjligheterna att omhänderta barn som växer upp i hem med hedersrelaterat våld och förtryck. Utredningens bedömning är att det måste säkerställas att skydd och stöd vid behov också ges till syskon eller andra barn i samma hem om det finns en oro för att ett barn utsätts för våld eller upplever andra missförhållanden i hemmiljön. Detta bedöms särskilt angeläget för barn som riskerar att utsättas för våld och andra kränkningar i en hederskontext där det dels finns en tydlig tendens att syskons utsatthet inte uppmärksammas, dels en risk att barn förs ut ur landet i samband med åtgärder riktade till barnets syskon. Även för barn som utsätts för kränkningar inom ramen för andra typer av uppväxtförhållanden är det viktigt att uppmärksamma syskons behov av skydd och stöd.

Utredningens förslag innebär att socialtjänstens skyldighet att göra en omedelbar skyddsbedömning och en förhandsbedömning i vissa situationer också ska gälla ett barns syskon eller andra barn i samma hem.

Det behövs ökad tydlighet och rättssäkerhet vid beslut om placering på särskilda ungdomshem

Frågan om förutsättningarna för placering på SiS särskilda ungdomshem aktualiserades med anledningen av att utredningens förslag avseende grunderna för vård antogs kunna innebära förändringar rörande vilka barn och unga som vårdas enligt LVU.

Utredningens bedömning är att lagstiftningen tydligt måste ange förutsättningarna för placering på särskilda ungdomshem. Särskilt

gäller detta placeringar som innebär inskränkningar i rörelsefriheten och den personliga integriteten. Vidare bör beslut om placering på institutioner som kan begränsa barns och ungas rörelsefrihet och integritet prövas i domstol utan att det krävs en aktiv handling i form av ett överklagande. För att lagstiftningen bättre ska svara mot de krav på rättssäkerhet som ska genomsyra en tvångs- och skyddslagstiftning för barn och unga behöver dessa frågor ses över.

Förslag till beslut gällande delårsuppföljning januari-april 2026, Privata utförare

Ärendenr 2025/61-3.9.0.1

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden beslutar att godkänna delårsuppföljning januari-april 2026 av privata utförare.

Sammanfattning av ärendet

Socialnämndens uppföljningsplan för privata utförare 2026 omfattar upphandlade tjänster gällande placering vid hem för vård eller boende, HVB av barn och vuxna samt förstärkta familjehem.

Socialnämndens plan för uppföljning av privata utförare är underordnad kommunfullmäktiges program för privata utförare.

Uppföljningen har två övergripande syften:

- Kontrollera att den privata utförarens verksamhet utförs i enlighet med lagstiftning, mål och riktlinjer för verksamheten.
- Utgöra ett underlag i kommunens förbättringsarbete för att utveckla och förbättra verksamhet och tjänster till medborgarna.

Uppföljning av kontrollmoment för perioden januari-april 2026 delårsuppföljningens resultat, redovisas i bilaga.

Dialog

Dialog har genomförts med särskilt förordnande inköpssamordnare inom verksamheten samt med socialt ansvarig samordnare inom kvalitetsorganisationen.

Beslutsunderlag

- Delårsuppföljning 1 – Privata utförare

Lahib Yousif
Verksamhetschef

Beslutet skickas till

Kommunstyrelseförvaltningen, Inköpskontoret
Kommunstyrelsens inköpssamordnare

LULEÅ KOMMUN

Delårsuppföljning 1 – Privata utförare

Försättsblad beställs hos kommunikationskontoret och infogas av nämndsekreterare efter att dokumentet har fastställts i nämnd eller annan beslutsinstans (se Riktlinjer för styrdokument på lulea.se).

Dokumenttyp	Ärendenr	Fastställd	Giltighetstid
Delårsuppföljning	2025/61		
Dokumentansvarig	Senast reviderad	Beslutsinstans	Dokument gäller för
IFO barn och unga		Socialnämnden	IFO

Uppföljning kontrollmoment för perioden januari- april 2026

Punkt 1 säkerställa privata utförare har kvalitetsledningssystem

IFO Vuxen har haft ramavtal med Adda gällande skadligt bruk och beroende under perioden januari-april. Under hösten 2025 saknades avtal.

Det saknas ramavtal för området skyddat boende (ViNR) och vi tror inte att det kommer att komma i närtid. Dessa placeringar direktupphandlas alltid.

IFO barn och unga har under hösten 2025 och fram till dagens datum saknat ramavtal via ADDA. Avsaknaden av ramavtal har medfört att flera placeringar har behövt genomföras genom direktupphandling av privata bolag.

Under perioden har enheterna inom IFO barn och unga samt vuxen anlitat privata aktörer för insatser såsom konsulentstödda familjehem, HVB-hem, stödboende, internatskola samt extern öppenvård. Privata utförare har anlits i de fall där socialtjänstens egna öppna insatser inte har varit tillräckliga för att tillgodose individens behov av skydd, stöd och behandling.

Inom området barn och unga har privata aktörer under perioden anlits när placerade barn och unga haft särskilda behov och/eller uppvisat ett utagerande beteende. Vid samtliga upphandlingar har krav ställts på att utförarna ska ha ett kvalitetsledningssystem. En del av de privata aktörer som anlits har haft ett sådant system på plats.

Vuxenenheten har under perioden anlitat privata utförare vid placeringar. Inför varje placering inhämtas och granskas utförarens kvalitetsledningssystem. Därutöver genomförs kontroller av eventuella pågående tillsynsärenden hos Inspektionen för vård och omsorg (IVO) samt kreditkontroll.

Även försörjningsenheten har under perioden anlitat privata utförare. Vid samtliga tillfällen har utförarnas kvalitetsledningssystem kontrollerats i enlighet med gällande rutin.

Punkt 2 köp privata utförare och kostnader för perioden januari-april 2026

- IFO barn och unga har summan för privata utförare delår 1, **13 225 459,1 kr**
- IFO vuxen har total summa för privata utförare delår 1, **2 461 621 kr (HVB inkl. vård enligt LVM). 1 423 571 kr (HVB exkl. vård enligt LVM).**

Punkt 3: Direktupphandling

Under perioden 1 januari–april har totalt 13 ärenden som avser direktupphandling identifierats. Av dessa avser fyra ärenden IFO barn och unga. Två av barnärendena är avslutade utan anmärkningar. Ett av de övriga ärendena gäller en placering som påbörjades den 5 december 2025, där kvalitetsledningssystem saknas. Det fjärde ärendet avser en placering på en internatskola från hösten 2025, där även kvalitetsledningssystem saknas. I alla dessa ärenden fattades beslut först senare och under innevarande år, trots att placeringarna genomfördes under 2025.

Inom IFO vuxen har totalt nio direktupphandlingsärenden identifierats. Under perioden har Vuxenenheten genomfört fem direktupphandlingar. I två av dessa har rutinen för direktupphandling följts i sin helhet, medan rutinen i tre fall inte har efterlevts fullt ut. Avvikelserna har sett ut enligt följande. I ett ärende har kvalitetsledningssystem inhämtats och placeringsavtal upprättats, men underlaget har inte överlämnats till särskilt utsedd inköpsamordnare och är därför inte diariefört. Ett annat ärende avser kontraktsvård där placeringen inleddes under hösten 2025, det vill säga under den period då ramavtal via Adda saknades. Inför placeringen genomfördes kontroll av kvalitetsledningssystem, kreditkontroll samt kontroll mot IVO. Frivården ansvarade för placeringen under slutet av 2025 och början av 2026, och kostnadsansvaret övergick till socialtjänsten i februari 2026. I samband med detta upprättades inget placeringsavtal. I ett tredje ärende genomfördes en direktupphandling i mars 2026. Kvalitetsledningssystemet inhämtades och placeringsavtalet har nu inkommit. Ärendet är nu diariefört.

Inom försörjningsenheten har fyra ärenden som avser skyddad placering identifierats, varav ett ännu inte är avslutat. I ett av dessa ärenden saknas kvalitetsledningssystem och ett annat avser en placering med startdatum den 20 november 2025.

Sammanfattningsvis har rutinen för direktupphandling följts delvis vid genomförandet av ärendena. Hanteringen inom enheterna har påverkats av att de särskilt förordnade inköpsamordnaren haft eftersläpning i arbetet, vilket har medfört att samtliga delegationsbeslut inte kunnat diarieföras i tid. Från januari och februari 2026 fanns endast en särskilt förordnad inköpsamordnare knuten till IFO vuxen, vilket innebar sårbarhet vid exempelvis frånvaro. Sedan mars 2026 finns två särskilt förordnade inköpsamordnare på IFO vuxen och två särskilt förordnade inköpsamordnare på IFO barn och unga, vilket bedöms kunna underlätta och förbättra hanteringen framöver. Därtill förekommer fördröjningar i processen när placeringsavtal dröjer innan de återkommer till inköpsamordnaren, vilket i sin tur medför försenad diarieföring och fortsatt handläggning.

Punkt 4: Delegationsbeslut

Fler av dessa delegationsbeslut hanteras enligt gällande rutin och förvaras i diariet. Se ovan.

Punkt 5: Allmänhetens insyn

Allmänhetens insyn beaktas i huvudsak enligt gällande rutin och underlättas delvis genom diarieföring. Inom vuxenenheten är dock insynen enligt socialtjänstlagen (SoL) inte fullt ut säkerställd, eftersom diarieföring saknas i vissa ärenden. Se vidare svar på fråga 4.

Nyckeltal:

Antal sammanbrott i HVB och förstärkta familjehem under uppföljningsperioden

Under perioden har ett sammanbrott skett inom IFO barn och unga, då ett barn placerat på HVB sades upp på grund av utåtagerande beteende och missbruk.

Inom vuxenenheten har under perioden totalt 11 placeringar, avseende sju unika personer, avslutats genom sammanbrott. I samtliga fall förekom en omfattande samsjuklighet, bland annat psykosjukdom, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF), ångestsyndrom, bipolär sjukdom, emotionell personlighetsstörning, suicidproblematik samt allvarlig somatisk ohälsa såsom leversjukdom och återkommande sjukhusvård. Samsjuklighet framstår som norm snarare än undantag, vilket visar att sammanbrotten sällan rör enbart skadligt bruk eller beroende.

Den akuta risknivån har generellt varit hög i de placeringar som lett till sammanbrott. Det har bland annat funnits uttalad suicidrisk och tidigare suicidförsök, allvarlig somatisk risk såsom leversvikt, injektionsmissbruk, kriminalitet, mycket höga promillenivåer, samt instabil bostadssituation eller hemlöshet. En stor andel av sammanbrotten har därmed skett i akuta skeden.

Det finns återkommande svårigheter i samverkan med regionen vid HVB-placeringar, vilket försvårar samplanering av samtidiga och integrerade insatser. Sådana insatser har evidens för målgruppen personer med samsjuklighet. HVB-verksamheter är ofta främst inriktade på skadligt bruk eller beroende och saknar kapacitet för avancerade suicidriskbedömningar, komplex läkemedelshantering, psykiatriska medicinjusteringar samt hantering av beteendestabilitet, affektregleringssvårigheter, psykotiska symtom eller kognitiva svårigheter kopplade till NPF. För en stor del av gruppen innebär därför HVB-placering som ensam insats en otillräcklig vårdnivå, vilket bidrar till sammanbrott.

Fyra av sammanbrotten föregicks av utredning enligt lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM), vilket tyder på en hög allvarlighetsgrad. Ett sammanbrott inträffade även inom ramen för pågående LVM-vård genom en § 27-placering. Att många varit aktuella för LVM-utredning indikerar upprepad fara för liv och hälsa, långvarigt och svårbehandlat missbruk, återkommande vårdinsatser utan varaktig effekt, låg följsamhet samt en genomgående instabil social situation.

Inom försörjningsenheten har inga sammanbrott rapporterats under perioden avseende placeringar i skyddat boende.

Sammanfattning

Under perioden januari–april 2026 har IFO barn och unga, IFO vuxen samt försörjningsenheten anlitat privata utförare för olika insatser, främst till följd av att ramavtal via Adda saknades under hösten 2025 och början av 2026. Placeringar har gjorts när egna insatser inte varit tillräckliga för att tillgodose behov av skydd, stöd och behandling. Vid upphandlingar har krav på kvalitetsledningssystem ställts och i huvudsak kontrollerats, även om brister förekommit i vissa ärenden, särskilt vid direktupphandlingar som påbörjats under 2025. Totalt identifierades 13 direktupphandlingsärenden, där rutinen följts delvis men inte fullt ut i samtliga fall, bland annat på grund av sen diarieföring, avsaknad av undertecknade avtal och eftersläpning hos inköpsansvariga. **Kostnaderna för privata utförare uppgick under perioden till cirka 13,2 mnkr inom IFO barn och unga och cirka 2,5 mnkr inom IFO vuxen.** Inom barn- och ungaområdet rapporterades ett sammanbrott i en placering, medan vuxenenheten redovisade flera sammanbrott som var kopplade till hög

samsjuklighet, akuta risknivåer och bristande möjlighet till samordnade vårdinsatser. Allmänhetens insyn bedöms i huvudsak vara tillgodosedd genom diarieföring, men brister kvarstår främst inom vuxenheten.

Åtgärder har vidtagits genom förstärkt bemanning av placeringssamordnare från och med juni 2026 för att förbättra hanteringen framöver samt säkerställa uppföljning. Vid upphandlingar har krav på kvalitetsledningssystem ställts och i huvudsak kontrollerats, men brister har förekommit i vissa ärenden. Vi kommer även att arbeta aktivt för att säkerställa att rutinen Säkerställa privata utförare har ett ändamålsenligt kvalitetsledningssystem är känd och tillämpas av berörda medarbetare inom berörda verksamheter

Förslag till beslut gällande motion (SD) om pilotprojekt för AI-baserade tolktjänster inom den kommunala omsorgen

Ärendenr 2025/1183-1.1.1.5

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden beslutar att rekommendera kommunfullmäktige att anse motionen besvarad.

Sammanfattning av ärendet

2025-09-21 inkom en motion från Dexter Krokstedt (SD) om ett pilotprojekt för AI-baserade tolktjänster inom den kommunala omsorgen. Motionen har anmälts vid kommunfullmäktige 2025-09-22 § 153.

Motionärerna föreslår att:

- Luleå kommun startar ett pilotprojekt med AI-baserade tolktjänster inom den kommunala omsorgen, med syfte att utvärdera kvalitet, kostnadseffektivitet samt möjligheten till ett bredare införande i kommunen.

Behovet av tolkstöd har ökat, vilket har lett till kostnader på cirka 1,4–1,7 miljoner kronor per år för hela IFO. Under 2025 har en behovskartläggning av tolkstöd genomförts för samtliga av kommunens verksamheter, i syfte att få en samlad bild av omfattning, användningsområden och utvecklingsbehov. AI-baserade tolktjänster används och testas i andra delar av landet och kan i vissa situationer fungera som ett komplement vid enklare kommunikation. Ett pilotprojekt skulle enligt motionen möjliggöra en lokal utvärdering av teknikens användbarhet och effektivitet.

Socialförvaltningen delar motionens intention om att använda digitala och AI-baserade lösningar för att effektivisera verksamheten och möta ökande behov. Förvaltningen bedömer dock att det i nuläget inte är aktuellt att starta ett nytt pilotprojekt med AI-baserade tolktjänster. Mot bakgrund av den genomförda behovskartläggningen samt pågående utvecklingsarbete kommer socialförvaltningen i stället att göra en genomgång av befintliga AI-relaterade lösningar och funktioner som redan används eller är under införande inom förvaltningens verksamheter, inklusive hur dessa kan bidra till förbättrad kommunikation, kvalitet och kostnadseffektivitet. Detta arbete sker inom ramen för pågående digitaliserings- och utvecklingsarbete.

Mot denna bakgrund anses motionen besvarad, genom att kommunen bejaktar intentionen men hanterar frågan inom befintlig struktur och utan att initiera nya tester eller pilotprojekt.

Dialog

Dialog har förts med verksamhetschef för IFO vuxen, ekonom, IT-utvecklare samt enhetschefer inom IFO barn och unga och IFO vuxen.

Beslutsunderlag

- Motion (SD) om pilotprojekt för AI-baserade tolktjänster inom den kommunala omsorgen, SOC Hid: 2025.2783

Lahib Yousif
Verksamhetschef

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige

Motion om pilotprojekt för AI-baserade tolktjänster inom den kommunala omsorgen

I den svenska förvaltningslagen ställs det krav på att den offentliga förvaltningen ska tillhandahålla tolk för den som inte behärskar svenska. Detta för att personer som inte talar svenska ska kunna göra sig förstådda när de interagerar med myndigheter. Behovet av språkstöd har ökat och medfört växande tolkkostnader för samhället i stort, inte minst inom den kommunala omsorgen.

I svaret på Sverigedemokraternas interpellation om tolkavgifter inom den kommunala förvaltningen, som besvarades av kommunstyrelsens ordförande Carina Sammeli (S) den 27 januari 2025, framkom det att Luleå kommuns socialförvaltning under år 2024 spenderat omkring en miljon kronor på tolkningstjänster. Sverigedemokraterna bedömer att det finns goda möjligheter att effektivisera denna kostnad genom att i större utsträckning använda AI-baserade tolktjänster.

På flera andra håll testas nu AI-baserade tolktjänster för enklare kommunikation i realtid. Västra Götalandsregionen använder ett AI-baserat tolkverktyg som komplement i vårdens vardagliga situationer, och Region Stockholm har aviserat ett intresse för ett liknande koncept.

Sverigedemokraterna menar att även Luleå kommun bör vara delaktiga i denna utveckling. Genom ett avgränsat pilotprojekt i delar av omsorgen kan vi utvärdera effekten av en AI-baserad tolktjänst.

Därför föreslår vi att kommunfullmäktige beslutar:

- Att Luleå kommun startar ett pilotprojekt med AI-baserade tolktjänster inom den kommunala omsorgen, med syfte att utvärdera kvalitet, kostnadseffektivitet samt möjligheter ett bredare införande i kommunen.

För Sverigedemokraterna Luleå

Dexter Krokstedt

2025-09-21

Förslag till beslut gällande motion (L) tydligare språkrav och starkare språkstöd för personalen

Ärendenr 2026/279-1.1.1.5

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden beslutar att rekommendera kommunfullmäktige att anse motionens punkt ett besvarad.

Sammanfattning av ärendet

Thomas Söderström (L) har 2025-10-20 inkommit med en motion om tydligare språkrav och starkare språkstöd för personalen. Motionen har anmälts vid kommunfullmäktige 2025-10-20.

Motionären föreslår att:

- Luleå kommun förstärker dagens språkrav genom att införa språkprövning som del av rekryteringsprocessen och erbjuda språkutbildning vid behov.
- Kommunstyrelseförvaltningen ihop med arbetsmarknads och utbildningsförvaltningen, får i uppdrag att utarbeta en gemensam metod och riktlinjer för hur språkprövning och språkstöd ska genomföras i praktiken.
- Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen ges i uppdrag att genomlysna och vid behov ta fram nya utbildningspaket så att både befintlig och ny personal får rätt stöd för att uppfylla kraven och utveckla sin språkliga kompetens i arbetet.

Språk inom omsorgen är ett viktigt och aktuellt område som berör flera centrala dimensioner; patientsäkerhet, trygghet, arbetsmiljö, rättvisa och kompetensförsörjning. Språkförmåga – både muntlig och skriftlig – är en förutsättning för att medarbetare ska kunna utföra arbetet på ett tryggt och säkert sätt, samt för att kommunikationen mellan personal, brukare och anhöriga ska fungera väl.

En ny lag träder i kraft 1 juli 2026 som innebär att personal som utför vård- och omsorgsinsatser ska ha en relevant nivå av kunskaper i svenska språket. Lagens syfte är att öka kvaliteten och säkerheten i äldreomsorgen.

Kravet gäller alla yrkesroller, och fokus ska ligga på reell språklig kompetens snarare än formella betyg. Arbetsgivarens ansvar blir att säkerställa att språket fungerar i verksamheten, bedöma personalens faktiska språkförmåga i job-

bet, sätta in åtgärder där det brister samt arbeta kontinuerligt och systematiskt med frågan.

I dagsläget grundas bedömningen av språklig behörighet på formella betyg snarare än på faktisk språklig kompetens. Personer med tillräckliga språkkunskaper men utan formella betyg riskerar att uteslutas i rekryteringsprocessen. Samtidigt kan personer som uppfyller betygskraven men saknar tillräcklig praktisk språkförmåga anställas. Detta står i konflikt med principen om kompetensbaserad rekrytering, där fokus ska ligga på faktiska kunskaper och färdigheter, inte enbart formella meriter.

Alla arbetsuppgifter inom äldreomsorgen ställer inte samma språkliga krav. Språkförmågan behöver kopplas till arbetets innehåll och krav.

Idag görs satsningar på språkutveckling för befintliga medarbetare genom olika utbildningsinsatser. Formell utbildning i svenska språket erbjuds i samarbete med vuxenutbildningen. Vårdsvenska erbjuds via det digitala språkverktyget Lingio. Äldreomsorgslyftet ger möjlighet till kompetensutveckling och språkträning av redan anställda medarbetare. Via uppdragsutbildning i samverkan med vuxenutbildningen så finns möjligheten för medarbetare att utbilda sig till undersköterska genom att arbeta 50 procent och studera 50 procent. Möjlighet finns att läsa vårdsvenska samtidigt som vårdämnen.

Rollen språkombud finns för att göra arbetsplatserna språkutvecklande, öka tryggheten och förbättra kommunikation och rollen behöver fortsatt utvecklas. Utbildningsinsatser samordnas genom socialförvaltningens Kompetenscentrum.

Socialförvaltningen kommer fortsättningsvis kunna erbjuda ett brett utbud som leder till att medarbetare på sikt ökar sin språkförmåga. Socialförvaltningen planerar även att söka externa medel för att utveckla metoder för språkutveckling för att möta de nya lagkraven som börjar gälla 1 juli 2026.

Behov och arbete framåt

Socialförvaltningen ser ett behov av att ett gemensamt bedömningsverktyg tas fram i Luleå kommun för att bedöma språknivå. Det är viktigt för att möjliggöra en kompetensbaserad, rättvis, enhetlig och verksamhetsnära bedömning av språkkompetens, både vid rekrytering av nya och befintliga medarbetare.

Dialog

Representanter från socialförvaltningens HR och HR centralt på Luleå kommun samt representanter från vuxenutbildningen med flera har deltagit i en gemensam arbetsgrupp.

Anna-Lena Hellström
Enhetschef Kompetensförsörjning, socialförvaltningen

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige
Kommunstyrelseförvaltningen, HR-kontoret

Tydligare språkrav och starkare språkstöd för personalen

Luleå kommun kräver i dag att medarbetare inom välfärden ska kunna viss svenska. Det är i grunden ett klokt beslut, men i praktiken fungerar det inte tillräckligt bra. Oavsett vad våra beslut och dokumentation säger är det uppenbart att vi i dag inte lyckas fullt ut med svenskan bland vår personal.

Det handlar inte om bristande vilja utan om bristande förutsättningar. Språket är avgörande för trygghet, kvalitet och rättssäkerhet i välfärden.

Även bland befintlig personal finns i dag stora variationer i språkkunskaper. Många gör ett viktigt arbete men saknar det stöd som behövs för att fullt ut förstå instruktioner, dokumentera eller kommunicera tryggt med brukare och kollegor. Därför måste språkutveckling vara en del av både rekrytering och kontinuerlig kompetensutveckling.

Språkrav handlar inte om att utestänga någon, utan om att ge alla medarbetare rätt förutsättningar att lyckas. När språket fungerar skapas trygghet för både personal och dem vi finns till för.

Liberalerna anser att språkrav måste kombineras med stöd, inte bara ställas som ett villkor. Luleå kommun behöver skapa ett system där språkförmågan kontrolleras genom språkbedömning i samband med rekrytering, exempelvis genom praktiska moment eller test, samtidigt som det finns möjlighet till språkutbildning på arbetstid för den som behöver utveckla sina kunskaper.

Det räcker inte med appar eller självstudier hemma. Språkutveckling kräver tid, handledning och verkliga samtal. Ett språkprov skulle kunna skapa både trygghet och drivkrafter. Det handlar inte om att stänga dörrar, utan om att öppna möjligheter för fler att lyckas och känna stolthet i sitt arbete.

Samtidigt vill vi inte redan nu bestämma exakt vilken metod som ska användas. Det viktiga är att kommunen startar en ny process för att ta fram en modell som faktiskt ger resultat. Syftet är inte att utestänga, utan att stärka både kvalitet och rättvisa. Alla som vill arbeta i välfärden ska få rätt förutsättningar att lyckas.

Att lyckas med detta är avgörande både för att Luleå ska klara sin kompetensförsörjning och för att skapa trygghet för personalen och tillit hos medborgarna.

En tydlig och rättvis språkmodell gör Luleå kommun till en mer attraktiv arbetsgivare, där alla medarbetare vet vad som förväntas och får stöd att utvecklas.

Förslag till beslut

- Luleå kommun förstärker dagens språkkrav genom att införa språkprövning som del av rekryteringsprocessen och erbjuda språkutbildning vid behov.
- Kommunstyrelseförvaltningen ihop med arbetsmarknads och utbildningsförvaltningen, får i uppdrag att utarbeta en gemensam metod och riktlinjer för hur språkprövning och språkstöd ska genomföras i praktiken.
- Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen ges i uppdrag att genomlysna och vid behov ta fram nya utbildningspaket så att både befintlig och ny personal får rätt stöd för att uppfylla kraven och utveckla sin språkliga kompetens i arbetet.

Luleå, 2025-10-09

Thomas Söderström (L)

Förslag till beslut gällande delårsuppföljning januari - april 2026 - Socialnämndens verksamhetsplan 2026

Ärendenr 2025/346-3.9.0.1

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden beslutar att godkänna verksamhetsplanens delårsuppföljning januari – april 2026.

Sammanfattning av ärendet

Socialnämndens delårsuppföljning innehåller förvaltningens beskrivning av periodens resultat och analys kopplat till nämndens mål kopplade till kommunfullmäktiges prioriterade målområden Valfungerande vardag för alla, Trygg i Luleå samt Klimatsmart och naturpositiv.

Socialnämndens samlade bedömning för perioden är att måluppfyllelsen utvecklas positivt avseende socialnämndens mål inom alla tre prioriterade målområden;

- Valfungerande vardag för alla
- Trygg i Luleå
- Klimatsmart och naturpositiv

Fem av nämndens sex mål bedöms vara i hög grad uppfyllda med ökande trend, medan ett område fortsatt bedöms delvis uppfyllt och kräver riktade insatser. Delårsutfallet visar en positiv utveckling kopplade till service och tillgänglighet, förebyggande arbete samt flera kvalitetsförbättringar i verksamheterna. Samtidigt kvarstår strukturella utmaningar, främst kopplade till kompetensförsörjning.

Dialog

Delårsuppföljning, januari - april 2026 har behandlats av de fackliga företrädarna vid förvaltningens forum för information och förhandling.

Beslutsunderlag

- Verksamhetsplanens delårsuppföljning januari - april 2026 (läggs i ärendet inför socialnämndens arbetsutskott).

Anette Hedman
Kvalitetsstrateg

Beslutet skickas till

Socialförvaltningens ledningsgrupp

Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomikontoret

Förslag till beslut gällande delårsuppföljning januari - april 2026 - Socialnämndens plan för internkontroll 2026

Ärendenr 2025/347-3.9.0.2

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden beslutar att godkänna delårsuppföljning av internkontroll för perioden januari – april 2026.

Sammanfattning av ärendet

I delårsuppföljning januari-april 2026 framkommer det både sådant som fungerar och där det finns fortsatt behov av åtgärder/aktiviteter.

Två (2) av kontrollområdena **uppnår målvärde**, dessa är:

- efterlevnaden av rutiner inom området för korruption
- delegeringsuppdraget efterlevs enligt rutin

Sex (6) kontrollområden är **nära målvärde**, dessa är:

- säkerställa att efterlevnad sker av rutiner kopplade (inom ramen av förvaltningens beställning) till färdigställande och tillträde till lokaler
- efterlevnad av rekryteringsprocessen.
- efterlevnad och systematisk uppföljning sker i enlighet med process för avvikelshantering (SoL, LSS och HSL)
- social dokumentation upprättas enligt rutin och på ett ändamålsenligt sätt.
- förhandsbedömning och dokumentationskrav kopplad till förhandsbedömning efterlevs och genomförs inom lagstadgad tid (inom 14 dagar).
- utredning och dokumentation inom barn och unga sker i enlighet med lagar och föreskrifter

Ett (1) kontrollområde uppnår ett **ej accepterat värde**, detta är:

- efterlevnad av processen för synpunkter och klagomål.

Dialog

Uppföljning av internkontroll för perioden januari – april 2026 behandlas av de fackliga företrädarna vid förvaltningens forum för information och förhandling.

Beslutsunderlag

- Delårsuppföljning internkontroll januari – april 2026 (läggs i ärendet inför socialnämndens arbetsutskott).

Anette Hedman
Kvalitetsstrateg

Beslutet skickas till

Socialförvaltningens ledningsgrupp
Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomikontoret